

ԿՐԿՆԱՍՏԵՌՈՒԹՅՈՒՆՆ ԱՐԴԻ ՀԱՅԵՐԵՆԻ ԲԱՅԱԿԱՆ
ՀԱՍՏԱԿԱՐԳՈՒՄ

Քերականական կարգերի զարգացումն ու փոփոխությունները լեզուների պատմական զարգացման ընթացքում տեղի ունեցող երևույթներ են, որոնք ցայտուն կերպով դրսևորվում են մաև հայերենում: Բայական կարգերի թվում սեռը, լինելով կենդանի, գործուն կարգ, զարգացում է ապրում: Հայերենի բայը տարբերվում է թեքվող մյուս խոսքի մասերից իր բազմաձևությամբ և բազմ-իմաստությամբ: Նախադասության մեջ այն հանդես է գալիս տարբեր գործա-ռույթներով, բայածանցների և դիմային վերջավորությունների միջոցով արտա-հայտում ժամանակային բազմազան մեքերանգներ, դեմքեր, կերպեր և այլ հատկանիշներ: Փաստերը վկայում են, որ ընդհանրապես հայերենի թեքման համակարգի զարգացման մեջ նկատվել է բառի քերականական իմաստի և ձևի համապատասխանության, թեքման համակարգի պարզեցման, ձևաթմբերի բազմիմաստության վերացման ուժեղ միտում, որը զուգակցվել է խոսքն ավելի արտահայտիչ և գործուն դարձնելու մշտական պահանջին: Նոր միջոցների ու ձևերի ստեղծման ու տարածման բնագավառում մեծ դեր է կատարել համաբա-նությունը, որի առանձին դրսևորումները տարածվել կամ սահմանափակվել են՝ համաձայն պատմական այն պայմանների, որոնց մեջ զարգացել է հայերենը:

Քերականական տարարժեքությունից մենարժեքության անցումը ակնա-ռու է ոչ միայն խոսքիմասային, այլև բայերի սեռային փոխանցումներում:

Այս անցումը, ըստ ընձեռված փաստերի ուսումնասիրության, պայմա-նավորված է երկու հանգամանքով՝ *իմաստափոխությամբ և մասնիկավորմամբ*:

Այս հանգամանքներն են գործել մաև բայական համակարգի պատմա-կան զարգացման մեջ, ինչի հետևանքով գրաբարում կրկնասեռություն կամ սե-ռային գուգահեռություն ունեցող հարյուրավոր բայեր անցել են միասեռության:

Համապատասխան փաստական նյութի ուսումնասիրությունը վկայում է, որ գրաբարյան կրկնասեռ բայերի մեծամասնությունը արդի հայերենում կորց-նում է քերականական տարարժեքությունը և բնությով միասեռ է. հանդես է գա-լիս կա՛մ որպես մեքգործական սեռի, կա՛մ որպես չեքոք սեռի բայ: Որոշ բայեր, սակայն, արդի հայերենում պահպանում են գրաբարյան կրկնասեռությունը. ա-ռանց ձևական փոփոխություն կրելու՝ հանդես են գալիս մերթ մեքգործական, մերթ չեքոք սեռի հատկանիշներով:

Այդ բայերից շատերը արդի հայերենում պահպանել են մույն գրաբար-յան իմաստները. ինչպես, օրինակ, անձրևել բայը մեքգործական իմաստով գոր-ծածվելիս մշանակում է «իբրև անձրև տեղալ», չեքոք սեռի իմաստով գործած-վելիս՝ «անձրև գալ» (ՆՀԲ, Ա, 197, ԳԲ, Ա, 117, ՀԲԲ, Ա, 149). *Ձցողն հայրաբուխ անձրևեցեք: Մի լիցի ինձ ամպել և ոչ արձրեկեք*: Արդի հայերենում մույն իմաստ-ներով պահպանել է կրկնասեռությունը (ԱՀԲԲ, Ա, 71):

Աքացել (ՆՀԲ, Ա, 398, ԳԲ, Ա, 235, ՀԲԲ, Ա, 299, ԱՀԲԲ, Ա, 149), գորավարել (ՆՀԲ, Ա, 756, ԳԲ, Ա, 453, ԱՀԲԲ, Ա, 379), գեղապարել (ՆՀԲ, Ա, 535, ՀԲԲ, Ա, 420, ԱՀԲԲ, 225), ըղձալ (ՆՀԲ, Ա, 761, ԳԲ, Ա, 457, ՀԲԲ, Ա, 51, ԱՀԲԲ, Ա, 398), սուլել (ՆՀԲ, Բ, 731, ԳԲ, Բ, 466, ԱՀԲԲ, Բ, 1340), շնջալ (ՆՀԲ, Բ, 487, ԳԲ, Բ, 320, ԱՀԲԲ, Բ, 1114), խոկալ (ՆՀԲ, Ա, 957, ԳԲ, Ա, 576, ՀԲԲ, Բ, 280, ԱՀԲԲ, Ա, 591), կքել (ՆՀԲ, Ա, 1140, ԳԲ, Ա, 683, ՀԲԲ, Բ, 511, ԱՀԲԲ, Ա, 786), դասակցել (ՆՀԲ, Ա, 598, ԳԲ, Ա, 352, ՀԲԲ, Ա, 491, ԱՀԲԲ, Ա, 277), կրճել (ՆՀԲ, Ա, 1137, ԳԲ, Ա, 681, ՀԲԲ, Բ, 508, ԱՀԲԲ, Ա, 778), խոտորել (ՆՀԲ, Ա, 970, ԳԲ, Ա, 583, ՀԲԲ, Բ, 288, ԱՀԲԲ, Ա, 601), տազմալ (ՆՀԲ, Բ, 837, ԳԲ, Բ, 535, ՀԲԲ, Դ, 360, ԱՀԲԲ, Բ, 1403), տաժամել (ՆՀԲ, Բ, 837, ԳԲ, Բ, 535, ՀԲԲ, Դ, 361, ԱՀԲԲ, Բ, 1404), ճարտարախոսել (ՆՀԲ, Բ, 176, ԳԲ, Բ, 125, ՀԲԲ, Գ, 204, ԱՀԲԲ, Բ, 939), մարգարեանալ (ՆՀԲ, Բ, 217, ԳԲ, Բ, 153, ՀԲԲ, Գ, 271,

ԱՀԲԲ, Բ, 976), քահանայապետել (ՆՀԲ, Բ, 968, ԳԲ, Բ, 614, ՀԲԲ, Դ, 535, ԱՀԲԲ, Բ, 1545), ավագանի (ՆՀԲ, Ա, 388, ԳԲ, Ա, 229, ՀԲԲ, Ա, 290, ԱՀԲԲ, Ա, 118) և այլն:

Որոշ բայեր արդի հայերենում ձեռք են բերել նոր իմաստներ, որոնք չեն փոխել բայերի քերականական հատկանիշները, և նոր իմաստները բայերի սեռային պատկանելության մեջ տեղաշարժեր չեն կատարել:

Գրաբար	Արդի հայերեն
Վկայել – նր. չր. - Վկա լինել, վկայություն տալ, հաստատել մի բանի ճշմարտությունը: - Իբրև վկա մահատակվել: (ՆՀԲ, Բ, 826, ԳԲ, Բ, 527, ՀԲԲ, Դ, 347)	նր. չր. - Որպես ականատես հաստատել որևէ բան: - Արտահայտել որևէ բան: (Կրավթ.) Որպես վկա դատարանում ցուցմունք տալ, իր տեսածները հայտնել: - Հաստատել, վկայել: - Որևէ բանի ապացույց լինել: - Ֆիխթ. Նահատակվել: (Կլոմ) Մարտիրոսանալ: (ԱՀԲԲ, Բ, 1394)
Խաբդախել – նր. չր. - Նենգել, խորամանկել, չարիք նյութել: - Խաբել: (ՆՀԲ, Ա, 930, ԳԲ, Ա, 560, ՀԲԲ, Բ, 249)	նր. չր. - Կաթին, գինուն և այլ նյութերի մեջ ուրիշ անարժեք նյութ խառնել: - Կեղծել: - Դավել: - Ձեղծել, փչացնել: - Խաբդախ միջոցներ գործադրել: (ԱՀԲԲ, Ա, 570)
Իշխել – նր. չր. - Իշխան լինել, իշխանությունը վարել: - Տիրել, իր կամքին ենթարկել: - Համարձակվել, իրավունք ունենալ: (ՆՀԲ, Ա, 866, ԳԲ, Ա, 521, ՀԲԲ, Բ, 168)	նր. չր. – - Իշխանությունը վարել: - Տիրել, իր կամքին ենթարկել: - Բռնություն գործադրել: - Ֆիխթ. Տոգորել: - Ֆիխթ. Ձգացմունքներին տիրել: - Ֆիխթ. Կլանել, դավել: - Առաջնակարգ դիրք գրավել: - Ֆիխթ. Բնորոշ, հատուկ լինել: - Ֆիխթ. Բարձր լինել, բարձրանալ: (Կնգ) Համարձակվել, կարողանալ: (ԱՀԲԲ, Ա, 502)
Տիրել նր. չր. – - Տեր դառնալ, տիրանալ: - Իր տիրապետությանը ենթարկել, նվաճել: - Ձորանալ, սաստկանալ: - Ազդել, վնասել: (ՆՀԲ, Բ, 878, ԳԲ, Բ, 561, ՀԲԲ, Դ, 416)	նր. չր. – - Գրավել, նվաճել: - Իշխել, թագավորել: - Շրջապատի նկատմամբ բարձր դիրք ունենալ: - Որևէ բանի նկատմամբ ազդեցություն ունենալ: - Ֆիխթ. Տարածվել, իշխել: - Ֆիխթ. Գերիշխել: - Իր կողմը գրավել: - Ֆիխթ. Ձսպել: - Հրապուրել, գրավել: - Ամբողջ եւթյունը պաշարել: - Ֆիխթ. Համակել, Որևէ վիճակ իշխել: - Տեր դառնալ, գրավել: - Որևէ բան որպես սեփականություն ունենալ: - Մովորել, յուրացնել: - Գործել, գորել: (ԱՀԲԲ, Բ, 1444)

Կանխել – նք. չք.՝ 1. Առավոտը կանուխ ելնել: 2. Աճապարել, փութով, արագ շարժվել: 3. Շտապել՝ ուրիշից առաջ մի բան անել, առաջ անցնել: 4. Շուտ կամ վաղ անել, շտապել ասել: (ՆՀԲ, Ա, 1050, ԳԲ, Ա, 630, ՀԲԲ, Բ, 384)	չք. 1. Մի բան ուրիշից առաջ անել: 2. Հարկ եղածից շուտ սկսվել: 3. Շտապել մի բան անել: նք.- Նախօրոք ձեռնարկած միջոցառումների շնորհիվ վերացնել սպառնալիքը, որևէ բանի իրագործելուն խանգարել: (ԱՀԲԲ, Ա, 688)
---	---

Կան բայեր, որոնք կորցրել են գրաբարյան այս կամ այն նշանակությունը, բայց ոչ կրկնաստեղծությունը: Կարդալ կրկնաստե բայն արդի հայերենում չի պահպանել գրաբարյան «ձայնել, աղաղակել, օգնություն կանչել», «ձայն տալ, հրավիրել», «ամուռը տալ, անուն դնել» իմաստները (ՆՀԲ, Ա, 1067, ԳԲ, Ա, 639, ՀԲԲ, Բ, 404, ԱՀԲԲ, Ա, 704): Արի կարողա գաէր աստուած քո: Չայս ասելով քարոզ կարողայր ի մեծի կարավանին: Արդ ի ժամանակին յայնմիկ մի ոմն արդար գտեալ յարդարացեալ տռնմէն, որում անուն Նոյ անուն կարողացեալ: Կարողագին նորա գրահանայսն և տէրս: Աղաչել բայն արդի հայերենում չի պահպանել «աղոթել» (ՆՀԲ, Ա, 34, ԳԲ, Ա, 28), արգահատել բայը՝ «խնդրել» նշանակությունը (ՆՀԲ, Ա, 343, ԳԲ, Ա, 703), բայց գրաբարյան կրկնաստեղծությունը պահպանել են երկուսն էլ:

Արդի հայերենում գրաբարյան կրկնաստեղծությունը պահպանած շատ բայեր իրենց հիմնական իմաստներով ներգործական են, բայց գործածվելով որևէ այլ իմաստով՝ հանդես են գալիս որպես չեզոք սեռի բայ, ինչպես, օրինակ, լուսավորել բայը՝ «լույս տալ, արձակել», «այրվելով՝ վառվելով լույս սփռել» (ԱՀԲԲ, Ա, 548), շաղիլ բայը՝ «մանրամաղ անձրև գալ» (ԱՀԲԲ, Բ, 1096), տռչորել բայը՝ «բուռն կարոտից տառապել» (ԱՀԲԲ, Բ, 1456) իմաստներով և այլն:

Ծիշտ այդպես էլ մի շարք չեզոք սեռի բայեր, փոխաբերաբար գործածվելով ընդունում են ուղիղ խնդիր, ինչպես, օրինակ, ակնարկել բայը՝ «մի բան ցանկանալ» իմաստով գործածվելիս (ԱՀԲԲ, Ա, 17), հոգալ բայը՝ «մեկին խնամել» (ԱՀԲԲ, Ա, 883), «աղաղակել» բայը՝ «բարձր ձայնով մի բան ասել» (ԱՀԲԲ, Ա, 21) իմաստով գործածվելիս և այլն:

Կրկնաստեղծությունը տարածամանկյա իրողությունն է և դրսևորվում է նաև ժամանակակից հայերենում: Շատ բայեր, գրաբարում միասեռ լինելով, արդի հայերենում ձեռք են բերում նոր իմաստ (ներ), որոնք պայմանավորում են տվյալ բայի գործածությունը նաև երկրորդ քերականական սեռով: Գրաբարում ներգործական սեռի բայը կարող է ձեռք բերել չեզոք սեռի իմաստ, չեզոք սեռի իմաստ ունեցող բայը՝ ներգործական սեռի նշանակություն:

Գեղգեղել բայը գրաբարում ներգործական սեռի բայ է՝

1. Գեղգեղանքով երգել, դալլալել:

2. Գեղեցիկ զարդարել իմաստներով (ՆՀԲ, Ա, 536, ԳԲ, Ա, 313): Անդադար օղեղեղէ զբարբառն առաւել քան զերգս արուեստականաց: Արդի հայերենում բայը կրկնասեռ է. 1. Կլկլացնելով, ձայնը խաղացնելով երգել, դալլալել: 2. Գեղգեղանքով հնչել իմաստներով (ԱՀԲԲ, Ա, 226):

Չանգակել բայը գրաբարում ներգործական սեռի բայ է, ունի 1. Չանգակներով, բոժոժներով զարդարել իմաստները (ՆՀԲ, Ա, 712, ԳԲ, Ա, 428): Բարձրավիզ խորխտանացն զրահս, և ոտնատորոփ փռնկալոյն մանեակս զանգակեայս: Արդի հայերենում բայը կրկնասեռ է՝ 1. նք. Չանգակներով, բոժոժներով զարդարել: 2. չք. Չանգակի նման հնչել իմաստներով (ԱՀԲԲ, Ա, 361):

Համաման օրինակներ ներկայացնենք աղյուսակի ձևով:

	Գրաբար	Արդի հայերեն
<u>Առձայնել</u> – նք. ՆՀԲ, Ա, 307,	1. Չայն տալ, բարձր ձայնով կոչել, կանչել, վերաձայնել: 2. Անուն տալ, անվանել,	նք. – 1. Չայն տալ, բարձր ձայնով կանչել, արտասանել:

ԳԲ, Ա, 182, ՀԲԲ, Ա, 229)	հորջորջել: 3. Ընծայել, մվիրել, վերագրել:	2. Անուն տալ, անվանել: 3. չք. (գրկն.) Առձայնություն ստեղծել: (ԱՀԲԲ, Ա, 108)
Արածել – նք. (ՆՀԲ, Ա, 338, ԳԲ, Ա, 200, ՀԲԲ, Ա, 253)	1. Արածեցնել, արածել տալ, հոտը կամ նախիրը արածելու տանել: 2. Դալար խոտը ուտել, ատամներով պոկել: 3. փխբ. Լափել, սպառել, ռչնչացնել:	նք. չք. – 1. Դալար խոտը ուտել՝ ճարակել: 2. Լափել, ուտել: 3. (փխբ.) Վնասակար խտերի հետամուտ լինել, կամանց հետևից ընկնել: 4. (հնց.) Արածեցնել: (ԱՀԲԲ, Ա, 125)
Կոթողել – նք. (ՆՀԲ, Ա, 1108 ԳԲ, Ա, 66, ՀԲԲ, Բ, 455)	Կոթող կանգնեցնել, կառուցել	նք. – 1. Կոթող կանգնեցնել, կառուցել: 2. փխբ. Նշանավորել: 3. չք. Կոթողանալ: (ԱՀԲԲ, Ա, 745)
Կոխել – նք. (ՆՀԲ, Ա, 1109 ԳԲ, Ա, 665)	1. Ոտքը դնել գետնին կամ մի բանի վրա: 2. Ոտնատակ տալ, արհամարհել: 3. Ընկճել, մվաճել, հաղթել:	նք. – 1. Ոտքի տակ տրորել, կամ գետնին դնել: 2. Ոտքը մի բանի վրա դնել, կամ գետնին դնել: 3. Ուժով ճնշել, սեղմել: 4. Ուժով մի բան մի որևէ տեղ ներս տանել, խոթել, մտցնել: 5. Մի բանի մեջ իջեցնել, սուզել, ընկղմել: 6. Հագնել, դնել: 7. Մի բանի վրա հարձակվել: 8. չք. Մի բանի վրա տարածել, պատել: 9. Վրա հասնել, լրանալ: 10. (ծղ) Հաշվի մեջ խաբել: 11. (գվռ) Հափշտակել, գողանալ, թոցնել: 12. (ծղ) Գոտեմարտության մեջ հաղթել: (ՀԲԲ, Բ, 457, ԱՀԲԲ, Ա, 747)
Հովել – նք. (ՆՀԲ, Բ, 122 ԳԲ, Բ, 87)	Հով փչել, հովահարել, գովացնել	նք. – 1. Հովհարել, հով փչել, գովացնել: չք. – 2. Հով դառնալ, հովն ընկնել՝ (իբրև դիմագուրկ): (ՀԲԲ, Գ, 133, ԱՀԲԲ, Ա, 894)
Տափել – նք. (ՆՀԲ, Բ, 861 ԳԲ, Բ, 551)	Տափանել, հարթել	նք. (ծղ.) – 1. Տափանել: 2. Կոխվոտել, տրորել: 3. Հարթել, կոկել: Տափել չք. (գվռ) – 1. Տափ կենալ, պահ մտնել, թաքնվել:

		2. Կռանալ, քեքվել: 3. Կուչ գալ, կծկվել: (Դ.392, ԱՀԲԲ,Բ.1426)
Գերազանցել -չբ. (ՆՀԲ,Ա, 543, ԳԲ,Ա, 319)	Որևէ (սովորաբար լավ բաներում) մեկից կամ մի բանից անցնել, գերազանց գտնվել, լինել:	նբ. չբ. - 1. Որևէ բանով մեկից կամ մի բանից անցնել, գերազանց գտնվել: 2. Ենթադրվածից, սահմանվա- ծից, նախատեսվածից ավելին լինել, անցնել: ՀԲԲ,Ա,426, ԱՀԲԲ,Ա,231)
Անսաստել - չբ. (ՆՀԲ,Ա, 235, ԳԲ,Ա,140, ՀԲԲ,Ա,175)	Անսաստ լինել, չհնազանդվել, ընթուստանալ, չլսել, հակառակել:	չբ. Չհնազանդվել, չսաստվել: նբ. (արևմ.) Անտեսել, արհամարհել: (ԱՀԲԲ,Ա,78)
Զորանալ (Զորել)- չբ. (ՆՀԲ,Ա, 757 ԳԲ,Ա,454, ՀԲԲ,Բ,44)	Հնարավորություն ունենալ մի բան անելու, ուժը պատել, կարողանալ, ձեռնառա լինել, հնար գտնել, դիմանալ: Զորանալ, ուժեղանալ:	նբ. Ուժը պատել, կարողանալ: չբ. Հնարավորություն, ուժ ունենալ մի բան անելու: Զորանալ: (ԱՀԲԲ,Ա, 379)
Թարթել - չբ. (ՆՀԲ,Ա,799 ԳԲ,Ա,480, ՀԲԲ,Բ,87)	Աչքի կոպերը արագությամբ խփել ու բացել, աչքը ճպել:	նբ. - 1.Աչքի կոպերը արագությամբ խփել ու բացել: 2. Փխք. Շողացնել: 3.Հատել. 4.չբ. - Թարթվել, կոպերը խփվել - բացվել: 5.փխք. Առկայծել: (ԱՀԲԲ,Ա, 423)
Հովանավորել (հո- վանատրել) -չբ. (ՆՀԲ,Բ,121 ԳԲ,Բ,87, ՀԲԲ,Գ,132)	1. Հովանի լինել: 2. փխք. Հովանավոր՝ պաշտպան դառնալ, պաշտպանել:	նբ. - 1.Մեկին պաշտպանել, օգնել: 2.Մեկին իր պաշտպանության տակ առնել, պատժից խուսա- փելու հնարավորություն տալ: 3.չբ. (հնց) Մտվեր լինել: (ԱՀԲԲ,Ա,894)
Տարածայնել -չբ. (ՆՀԲ,Բ,854, ԳԲ,Բ,547, ՀԲԲ,Դ,384)	Չհամաձայնել, անհամաձայն լինել, անմիաբան գտնվել:	1. չբ. Չհամաձայնել, հակառակ կարծիք հայտնել: 2. նբ. Տարփողել, տարածել, հռչակել (ԱՀԲԲ,Բ,1419)
Տարափել - չբ. (ՆՀԲ,Բ,856, ՀԲԲ,Դ,385)	Տեղալ, ամձրևել, ձյունել	նբ. 1.Տարափ քափել: 2. փխք. Թափել, տարափի, հեղեղի նման վրա տալ: 3. Առատորեն տեղալ, տեղատարափ քափվել: (ԱՀԲԲ,Բ, 1420)

Մեծ թվով բայեր՝ ժամանակակից հայերենում կրկնասեռ, գրաբարում ընդհանրապես չեն հանդիպում, քանի որ ստեղծվել են հայերենի պատմական զարգացման ավելի ուշ շրջաններում: Դրանցից են մանաձայնություններից կազմված պատճառական բայերը, ինչպես, օրինակ, *գլզլացնել, զմբմբացնել, ծնգծնգացնել, քքքբացնել, տկտկացնել, վնգստացնել, վշվշացնել, շխխխկաց-*

նել, շնչկնկացնել և այլն, ժողովրդախոսակցական լեզվում գործածվող բայեր, ինչպես ախել, ջղայնուտել, քջջել, քորվտել, տմտմալ, շշատել, ջխտել, հարստաքել, կվտաել և այլն, գեղարվեստական գրականության մեջ գործածվող բայերը՝ գարունել, արեգակել, արևել, ծիածանել, կախառնել, կոհակել, հանգեղգել, ալեծփել, ցնցուղել, ալեվետել, տարփածել, հորդագեղել, հանկարծաբանել և այլն, գրաբարի համեմատ՝ նորաբանությունները, ինչպես զանգահարել, ասմունքել, ծեփաթափել, հացամթերել, հուշարարել բայերը և շատ այլ բայեր՝ գերակայել, գերիշխել, գիշերել, ամպրոպել, ամրածածկել, ախտավորել, ահագնել, աղերսակցել, ամրարտակել, արմնկել, արյունել, արտածորել, արցունքոտել, ծերտտալ, ծեղաբանել, ծլարծակել, կանխաբանել, կանխավճարել, արգելակել, տեսաբանել, տերևատրել, ջրփոխել, շրշալ, կնճռոտել և այլն (բոլոր օրինակների աղբյուրը ԱՀԲԲ-ն է):

Մեր ուսումնասիրությունը քերի կլիներ, եթե ժամանակակից հայերենի բառապաշարի մասին խոսելիս սահմանափակվեինք միայն ԱՀԲԲ-ի բառամթերքով: Անվիճելի է, որ այդ բառարանի համեմատությամբ հայերենի բառապաշարը վերջին շրջանում հարստացել է հազարավոր նոր բառերով: Քերականական իմաստափոխությունների ամբողջական պատկերն ունենալու համար ուսումնասիրել ենք մաս Ս. Էլոյանի «Արդի հայերենի նորաբանությունների բառարանը»: Այստեղ ընդգրկված 7715 նորաբանությունից քերականական տարարժեքություն ունի ընդամենը 200 բառ: Գոյ./ած. ԽՏ ունեն և շատ այլ բառեր:

Հետաքրքրական է, բառարանում չկա նր./չբ. ունեցող և ոչ մի բայ:

Կարելի է ենթադրել, որ վերջին տասնամյակների մասուլի և նորագույն գեղարվեստական գրականության մեջ գործածված նորաբանությունների մեջ անհամեմատ փոքր թիվ են կազմում քերականական տարարժեքություն ունեցող բառերը, որոնցից, ինչպես նշեցինք, ի տարրերություն գրաբարի, քչերն են կազմությամբ պարզ:

Համառոտագրություններ

ԱՀԲԲ - Էդ. Արայան, Արդի հայերենի բացատրական բառարան, հ.հ. 1,2, Երևան, 1976:

ԳԲ - Ռ. Դազարեան, Գրաբարի բառարան, Երևան, 2000:

ՀԱԲ - Հ. Աճառյան, Հայերենի արմատական բառարան, հ.հ. Ա-Դ, Երևան, 1971-79

ՀԲԲ - Սո. Մալխասեանց, Հայերեն բացատրական բառարան, Երևան, 1987:

ՆԲ - Ներգործական սեռի բայ:

ՆԲՀ - Նոր բառգիրք հայկազեան լեզուի, հ. Ա, (1979), հ. Բ, Երևան 1981:

ՉԲ - Չեզոք սեռի բայ:

ԽՏ - Խոսքիմասային տարարժեքություն:

ՔՏ - Քերականական տարարժեքություն:

ДВУХЗАЛОГОВОСТЬ В ГЛАГОЛЬНОЙ СИСТЕМЕ СОВРЕМЕННОГО АРМЯНСКОГО ЯЗЫКА

___ Резюме ___

___ Г. Закян ___

В статье представлена сохранившаяся в современном армянском языке группа двухзалоговых глаголов грабара, которые без видовых изменений употребляются то в действительном залоге, то в среднем. В современном армянском языке часть глаголов сохранила древнеармянский смысл, некоторые глаголы приобрели новые значения, которые, однако, не изменили грамматических свойств последних.

Двухзалоговость проявляется и в современном армянском языке. В статье освещены те глаголы, которые в древнеармянском языке были однозалоговыми, но в современном языке приобрели новые значения, обусловили их употребление и во втором грамматическом залоге.